

Sociaal-maatschappelijke voorzieningen in het Oude Westen

Ir. H. Greeven
Drs. N. Rozema
Drs. D.L. van der Veen

In opdracht van:
Centrumraad Rotterdam

Utrecht, juni 2009

In opdracht van Centrumraad Rotterdam

Greeven & van der Ven advies
Ondiep Zuidzijde 6
3551 BW Utrecht
T: 030 2456068
E: hgreeven@vennootinleefkwaliteit.nl
W: <http://www.vennootinleefkwaliteit.nl>

Labyrinth Onderzoek & Advies
Ondiep Zuidzijde 6
3551 BW Utrecht
T: 030 2627191
E: info@labyrinthonderzoek.nl
W: <http://www.labyrinthonderzoek.nl>

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	3
INLEIDING	4
AANLEIDING EN DOELSTELLING	4
ONDERZOEKSAANPAK	5
LEESWIJZER	5
1. WONEN IN HET OUDE WESTEN	6
2. WIJKBEHOEFTE AAN SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN	8
3. VERDIEPING PER SECTOR	10
ONDERWIJS	10
SPORT/BEWEGEN	11
WELZIJN	12
CULTUUR	13
ZORG	13
4. GEBRUIK EN BEOORDELING WIJKVOORZIENINGEN	14
5. ODEON EN WIJKCENTRA VAN DE TOEKOMST	16
6. VOORZIENINGEN-MATCH OUDE WESTEN	17
7. CONCLUSIES	19
BIJLAGE 1: POSTCODES EN DATA VOORZIENINGEN-MATCH	21

Inleiding

Aanleiding en doelstelling

Het Oude Westen is een Rotterdamse centrumwijk met bijna 10.000 inwoners. De wijk herbergt een rijke variëteit aan etniciteiten, zonder dat een etnische groep domineert. Op basis van de sociaal-economische kenmerken van haar bewoners kan het Oude Westen getypeerd worden als een wijk met een relatief kwetsbare bevolkingssamenstelling. Daarnaast scoort de wijk laag op het gebied van veiligheid (vooral door drugsoverlast) en mede daarom is de wijk aangewezen als een zogeheten 'krachtwijk'. In de visie van de Centrumraad (deelgemeente van Rotterdam) moet de wijk aantrekkelijker gemaakt worden voor zowel de huidige bewoners en ondernemers ('binden') als voor nieuwe bewoners en ondernemers ('verleiden') die houden van een klein kosmopolitisch woonmilieu, met een jonge ambitieuze cultuur, eigen en intiem ('gentrification'). Op basis van deze ambitie heeft de Centrumraad de volgende doelstelling ten aanzien van het sociaal-maatschappelijke voorzieningenniveau in het Oude Westen:

Sociaal-maatschappelijke voorzieningen moeten zodanig worden ingericht dat...

- kwetsbare groepen een beter perspectief geboden wordt;
- kansrijke groepen behouden blijven;
- nieuwe bewoners en ondernemers aangetrokken worden die passen binnen de ambitie van de Centrumraad (meer kosmopolitisch).

Een belangrijk uitgangspunt hierbij is om meer samenhang in functieaanbod en fysieke structuur van voorzieningen te bewerkstelligen, alsmede meer samenwerking tussen aanbieders. Eind 2008 heeft de Centrumraad aan de bureaus Greeven & van der Ven advies en Labyrinth Onderzoek & Advies opdracht gegeven om deze doelstelling verder uit te werken. De hoofdvraag van het door deze bureaus uitgevoerde onderzoek kan als volgt worden omschreven:

Hoe kan vanuit de ambitie van de Centrumraad ('binden en verleiden') en de behoefte van wijkbewoners het beste worden omgegaan met bestaande en nieuw te ontwikkelen voorzieningen, gezien naar inhoud, kwaliteit en fysieke vorm?

Deze hoofdvraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

- Hoe kijken buurtbewoners aan tegen het Oude Westen?
- Welke behoefte hebben huidige bewoners aan sociaal-maatschappelijke voorzieningen op het gebied van onderwijs, sport/bewegen, welzijn en cultuur?
- Hoe beoordelen bewoners het bestaande voorzieningenaanbod uit deze sectoren en wat ontbreekt of wat zou in de toekomst moeten veranderen?
- Hoe wijkgericht zijn diverse kernvoorzieningen uit de wijk?
- Wat is de betekenis van het Odeon voor huidige en toekomstige bewoners van het Oude Westen en waaraan moet het wijkcentrum van de toekomst voldoen?
- Hoe kijken professionals aan tegen het huidige en meer gewenste voorzieningenniveau van het Oude Westen?

Aan de hand van het onderzoek zijn één of meerdere oplossingsrichtingen of tenminste aanknopingspunten en aandachtspunten geformuleerd, waarmee een stap gezet wordt naar een meer gewenste inrichting van het sociaal-maatschappelijke voorzieningenniveau. De uitkomsten van dit onderzoek moeten worden gelezen als tussenstap naar definitieve oplossingsrichtingen.

Onderzoeksaanpak

Om tot beantwoording van de deelvragen en hoofdvraag te komen, is gekozen voor verschillende elkaar aanvullende onderzoeksmethodieken die tezamen het onderzoek van input voorzien. Achtereenvolgens zijn de volgende stappen gezet:

- Deskresearch: tijdens deze stap zijn de achtergronden van de wijk en sociaal-economische kenmerken van bewoners in kaart gebracht.
- Quick Scan: tijdens deze stap zijn de eerste oriënterende kwalitatieve interviews met wijkbewoners en ondernemers gehouden en mede hierdoor is een eerste indruk van de wijk opgedaan.
- Kwantitatief bewonersonderzoek: tijdens deze stap zijn kwantitatieve interviews met bewoners en een aantal ondernemers gehouden, waarbij bewoners ook de gelegenheid hebben gehad om hun kwalitatieve mening te geven. In totaal is gesproken met 176 bewoners uit het Oude Westen van 18 jaar of ouder met verschillende etniciteit, verschillend geslacht, uit diverse leeftijdsgroepen en uit alle delen van de wijk (zowel middengebied als de randen).¹
- Interviewronde onder de bestaande aanbieders: met een aanzienlijk deel van de aanbieders van sociaal-maatschappelijke voorzieningen is gesproken om zo het huidige en meer gewenste voorzieningenniveau te analyseren.
- Focusgroepen: in totaal hebben twee focusgroep rondes plaatsgevonden: één met sociale stijgers / draagkrachtige nieuwkomers en één met creatieve ondernemers uit de wijk. Eveneens is met de Actiegroep Het Oude Westen gesproken.
- Een eendaagse werkatelier: tijdens deze 'eendaagse' zijn de eerste resultaten van het kwantitatieve bewonersonderzoek gepresenteerd. Daarnaast is gezamenlijk met de aanwezige professionals en bewoners verdere input verzameld ten aanzien van de toekomstmogelijkheden van het maatschappelijke voorzieningenniveau in de wijk.
- Voorzieningen-match: Om de wijkgerichtheid van een aantal kernvoorzieningen te beoordelen, is bij deze voorzieningen (o.a. Odeon, Batavier, Gaffel, Rotown) een korte postcodepeiling gehouden om de herkomst van de bezoekers vast te stellen.

In december 2008 is gestart met het doen van deskresearch en is de quick scan uitgevoerd. Vervolgens zijn in de eerste maanden van 2009 de diepte-interviews met professionals afgenomen en heeft het kwantitatieve veldonderzoek plaatsgevonden. Vervolgens zijn twee focusgroepen gehouden, waarna op 2 april het eendaagse werkatelier plaatsvond. Tot slot is ook in deze periode de voorzieningen-match afgerond.

Leeswijzer

De antwoorden op de deelvragen worden in zeven hoofdstukken bondig en puntsgewijs weergegeven. Het eerste hoofdstuk heeft betrekking op de woonbeleving van bewoners uit het Oude Westen. Hoofdstuk 2 behandelt de behoefte van wijkbewoners aan voorzieningen op het gebied van onderwijs, sport/bewegen, welzijn en cultuur. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens een verdieping per sector gepresenteerd. In dit hoofdstuk zijn per sector tevens de belangrijkste bevindingen van het atelier van 2 april weergegeven. Hoofdstuk 4 gaat in op de kennis, het gebruik en de beoordeling van een aantal kernvoorzieningen uit het Oude Westen. Vervolgens komt in hoofdstuk 5 aan de orde welk belang wijkbewoners hechten aan het huidige Odeon en waar 'het wijkcentrum van de toekomst' aan zou moeten voldoen. In hoofdstuk 6 is de wijkgerichtheid van een aantal kernvoorzieningen beschreven (voorzieningen-match). De informatie uit de focusgroepen is over de inhoudelijke hoofdstukken verspreid en waar het deze informatie betreft, is dit vermeld. Op basis van alle uitgevoerde stappen (waaronder ook de diepte-interviews met aanbieders) ontstaat tenslotte een eerste beeld van de aandachtspunten en oplossingsrichtingen ten aanzien van een toekomstige inrichting van het voorzieningenaanbod in het Oude Westen. Hier wordt in het afsluitende hoofdstuk bij stilgestaan.

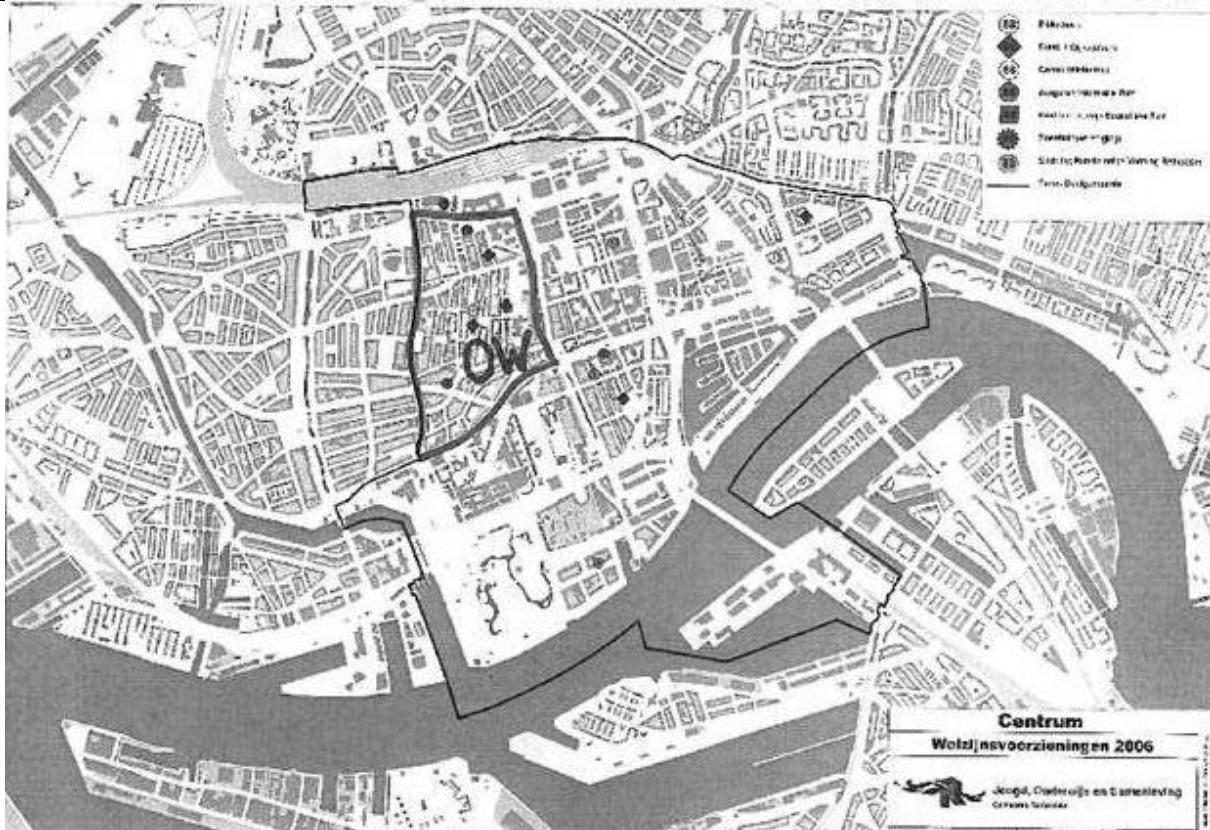
¹ Jongeren tot 18 jaar zijn in dit onderzoek niet meegenomen. Omdat een deel van de voorzieningen uit het Oude Westen (mede) voor jongeren bedoeld zijn, is het raadzaam om deze groep in een volgend stadium te betrekken. Dit geldt ook voor de groep ouderen, die meer specifiek benaderd zou kunnen worden in de zorgcentra Leeuwenhoek of Antonius.

1. Wonen in het Oude Westen

Het Oude Westen is een woonwijk in het centrum met bijna 10.000 bewoners. De wijk herbergt geen dominante bevolkingsgroep, maar kent een brede culturele diversiteit. Dit is ook terug te zien aan het 'exotische' winkelbestand op de levendige doorgaande routes door de wijk, de West-Kruiskade en de Nieuwe Binnenweg. De laatste decennia is het bevolkingsaantal langzaam afgenomen. Het aantal kinderen tot 15 jaar is relatief wat sterker teruggelopen, terwijl het aandeel 55-plussers in de wijk toeneemt. Toch kent de wijk een voor Rotterdamse begrippen gemiddelde leeftijdsopbouw. Verder wordt het Oude Westen omschreven als een wijk met een relatief goede sociale samenhang, hoewel ook berichten te horen zijn over bewoners die leven in een sociaal isolement. De wijk scoort relatief laag op het gebied van opleidingsniveau, inkomen, arbeidsparticipatie en ondernemerschap en daarnaast heeft de wijk de laagste veiligheidsscore van de stad (vooral veroorzaakt door drugsoverlast), hoewel dit de laatste jaren wel is verbeterd. Mede vanwege deze karakteristieken is de wijk aangewezen als zogeheten 'krachtwijk' (bron: deskresearch, Greeven & van der Ven advies en Labyrinth Onderzoek & Advies, 2008). Op onderstaand kaartje is de ligging van het Oude Westen (OW) binnen het centrumgebied (zwarte contour) van Rotterdam weergegeven.

Figuur 1.1: Ligging van het Oude Westen binnen het centrum van Rotterdam

Bron: Gemeente Rotterdam

Uit het bewonersonderzoek komt het volgende naar voren ten aanzien van de woonbeleving van Oude Westenaren:

- Een ruime meerderheid van alle respondenten oordeelt positief over de wijk, een kleine groep is negatief.
- Betrokkenheid bij het Oude Westen wisselt: een kwart is sterk betrokken bij de wijk, maar ruim een derde voelt zich niet of nauwelijks betrokken.
- Twee derde van alle Oude Westenaren woont liever in het Oude Westen dan elders; een derde maakt dit niet uit. Hoe langer bewoners in het Oude Westen wonen, hoe meer gehecht zij zijn aan de wijk.
- Eén op de vijf zou graag binnen nu en twee jaar verhuizen uit de huidige woning. In de helft van de gevallen heeft dit te maken met de buurtbeleving: de buurt wordt als onveilig of onprettig ervaren. In de andere helft van de gevallen is het type woning de oorzaak van het verhuisverlangen (woning te

klein, te veel trappen, etc.). Vervolgens ontstaat een wisselend beeld over waar bewoners dan naar toe willen verhuizen; ruim een kwart van alle verhuisgeneigde bewoners wil graag in het Oude Westen blijven.

- Uit de focusgroep met draagkrachtige nieuwkomers blijkt dat de levendigheid/gezelligheid van de wijk essentieel is geweest voor hun keuze voor het Oude Westen. De centrale ligging (nabij R'dam CS en centrum) is ook belangrijk en daarnaast wordt het diverse winkelaanbod, bepaalde horeca en het ruime cultuuraanbod geprezen. Wel wordt de West-Kruiskade soms als te 'obsuur' ervaren (horeca), hier is meer openheid nodig. Tot slot maakt het huidige koopsysteem van sociale huurwoningen (deze woningen worden eerst aan wijkbewoners aangeboden) het lastiger voor nieuwkomers om zich hier te vestigen.

2. Wijkbehoefte aan sociaal-maatschappelijke voorzieningen

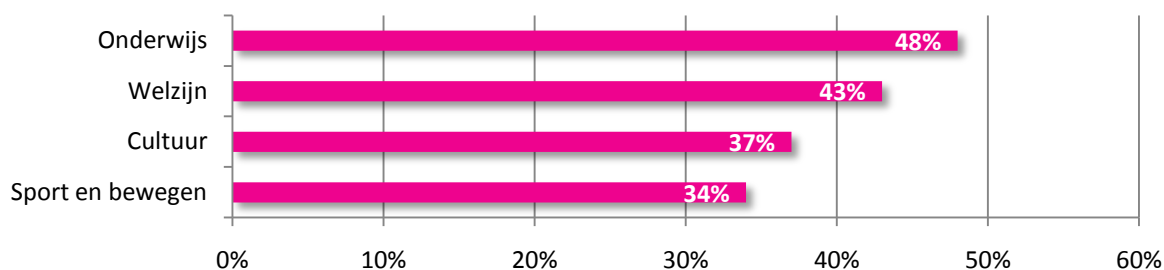
Vier sectoren zijn in het bewonersonderzoek uitgelicht: onderwijs, sport/bewegen, welzijn en cultuur. Onder deze sectoren wordt in dit onderzoek het volgende gevat:

- Onderwijs: hierbij moet gedacht worden aan zaken als cursussen voor volwassenen, maar ook kinderopvang en huiswerkbegeleiding. Het gaat hierbij niet om eigen fulltime onderwijs (opleiding) of de scholen waar de kinderen van respondenten naar toe gaan.
- Sport/bewegen: hierbij gaat het om alle activiteiten waarbij gebruik gemaakt wordt van een bepaalde voorziening, zoals sporten/bewegen in clubverband of in wijkcentra/buurthuizen. Hieraan toegevoegd wordt het benutten van pleintjes/parken in de wijk, alleen of met de kinderen.
- Welzijn: hierbij gaat het om allerlei activiteiten in wijkcentra, maar niet sportgerelateerd (dat valt onder het kopje sport en bewegen). Daarnaast gaat het om hulp/informatie die verkregen wordt via bijvoorbeeld het opbouwwerk of andere sociale instanties.
- Cultuur: hierbij gaat het om het kijken naar of beleven van kunst/cultuuruitingen van anderen, waarbij gebruik gemaakt wordt van een bepaalde voorziening in Rotterdam.

De belangrijkste uitkomsten uit het bewonersonderzoek zijn hieronder weergegeven:

- Per sector vindt ca. de helft van alle bewoners (18+) een goed aanbod van deze wijkvoorzieningen erg belangrijk, 20% vindt dit een beetje belangrijk.
- Een deel van deze bewoners denkt echter niet aan de eigen behoefte, maar redeneert in het algemeen belang van de wijk.
- Voor iedere sector geldt dat een aanzienlijk deel van de respondenten zelf geen behoefte heeft aan voorzieningen. De sector waar dit het meeste voor geldt, is onderwijs (48%); voor sport en bewegen ligt dit lager (34%). Dit betekent niet dat het andere deel automatisch wel zelf behoefte heeft aan voorzieningen op dit gebied. In figuur 2.1 is dit weergegeven.

Figuur 2.1: % bewoners dat zelf geen behoefte heeft aan wijkvoorzieningen op het gebied van:

Bron: Voorzieningenonderzoek Oude Westen – Greeven & van der Ven Advies en Labyrinth Onderzoek & Advies, 2009

Aan alle respondenten is gevraagd of zij deelnemen aan activiteiten uit bovenstaande sectoren, of zij deze activiteiten overwegend in of buiten de wijk ondernemen en of het belangrijk is dat deze activiteiten in het Oude Westen kunnen plaatsvinden. Tot slot is ook gevraagd of de respondent per sector iets mist en of hij of zij veranderingen doorgevoerd wil zien voor deze sectoren in de toekomst. Alle opmerkingen/klachten/etc. hebben zij hier kunnen aangeven. In onderstaande figuur zijn de percentages per sector weergegeven:

Figuur 2.2: Relatie tussen sectoren en gedrag/behoefte van bewoners uit het Oude Westen

<i>Sector</i>	% respondenten dat één of meerdere activiteiten onderneemt	% activiteiten dat overwegend in de wijk plaatsvindt	% activiteiten waarvan aanwezigheid in wijk erg belangrijk wordt gevonden	% respondenten dat iets mist, iets veranderd wil zien, etc.
Onderwijs	19%	75%	74%	11%
Sport/bewegen	44%	71%	65%	23%
Welzijn	40%	90%	85%	14%
Cultuur	63%	57%	50%	17%

Bron: Voorzieningenonderzoek Oude Westen – Greeven & van der Ven Advies en Labyrinth Onderzoek & Advies, 2009

- Van alle sectoren worden activiteiten uit de culturele sector door relatief de meeste wijkbewoners ondernomen, gevolgd door sport, welzijn en tenslotte onderwijs.
- Welzijnsactiviteiten worden in meerderheid in de wijk ondernomen, sport- en onderwijsactiviteiten ook, culturele activiteiten vinden relatief vaker buiten de wijk plaats hoewel ook hier de wijk een belangrijke plaats van aanbod vormt. De wijk is voor Oude Westenaren de belangrijkste plaats voor het ondernemen van (sociale) activiteiten.
- Het belang voor gebruikers van de aanwezigheid van activiteiten in het Oude Westen (en niet buiten de wijk) laat een vergelijkbaar beeld zien: welzijnsvoorzieningen zijn het meeste in de wijk gewenst, gevolgd door onderwijs, sport en tot slot cultuur.
- Maar weinig bewoners hebben een aanvullende wens of willen iets veranderd zien met betrekking tot het aanbod aan voorzieningen in één van de vier sectoren. Huidige gebruikers hebben vaker een opmerking of wens dan niet-gebruikers.

3. Verdieping per sector

Onderwijs

Met betrekking tot onderwijs kan vanuit het bewonersonderzoek het volgende worden geconcludeerd:

- Mannen hebben minder behoefte aan onderwijsactiviteiten dan vrouwen, autochtonen hebben minder behoefte dan allochtonen en 55+ heeft minder behoefte dan jongere bewoners. Deze groepen met minder behoefte, maken momenteel ook minder gebruik van voorzieningen op onderwijsgebied.
- Belangrijkste onderwijsactiviteiten die door wijkbewoners ondernomen worden: kinderopvang, huiswerkbegeleiding (zelf of van kinderen), computercursus, taalcursus, inburgeringcursus, overige cursussen. Kinderopvang wordt het meest genoemd, de overige activiteiten komen ongeveer even vaak voor. Het feit dat kinderopvang het meeste genoemd wordt, betekent dat bewoners die van onderwijsvoorzieningen gebruik maken dit vooral doen vanwege hun kinderen. De eigen behoefte aan cursussen e.d. is kleiner.
- Wat kan beter / wat zou er in de toekomst moeten veranderen? (input gegeven door 11% van alle respondenten):
  - De zorg voor kinderen/jongeren is het belangrijkste aspect: het aanbod voor jongeren buiten schooluren moet uitgebreid worden. Het hangen van jongeren moet tegen worden gegaan, verschillende bewoners vinden het belangrijk om een mentaliteitsverandering bij jongeren te bewerkstelligen;
  - Naast betere buitenschoolse opvang voor jongeren, worden ook educatieve cursussen voor de jeugd belangrijk gevonden;
  - Tot slot wordt door een aantal bewoners gevraagd naar een breder cursusaanbod voor volwassenen, met name taalcursussen (ook Engels, Arabisch voor kinderen).

Bevindingen uit de bijeenkomst op 2 april:

- De leerlingenprognoses geven aan dat het leerlingenaantal in de wijk daalt wat negatieve consequenties heeft voor het aantal leerlingen op de meeste basisscholen in de wijk. Aanvullend kan de conclusie worden getrokken dat een deel van de kinderen uit de meer kansrijke gezinnen naar een basisschool gaan buiten de wijk;
- Het onderwijsveld sluit qua samenwerking, samenhang en aanbod onvoldoende aan bij de noodzakelijke behoefte van kinderen uit kansarme gezinnen. De specifieke kenmerken van de wijk (gegeven een hoog percentage kansarme gezinnen) vormen onvoldoende de basis voor een gerichte – beleidsgestuurde – aanpak. De stagnerende samenwerking tussen basisscholen is hier debet aan. Specifieke consequenties: ontbreken van een wijkbreed gedragen pedagogische visie, onvoldoende aanbod ter bevordering van taal- en sociale vaardigheden, onvoldoende inzet op levenslang leren, onvoldoende gerichtheid op talentontwikkeling. Het zijn elementen die van cruciaal belang zijn om recht te doen aan de wijkvisie;
- Het huidige (basis)onderwijs is sterk gericht op en heeft vooral middelen voor kinderen met een achterstand, hierdoor dreigen de talenten van kansrijke kinderen onvoldoende tot hun recht te komen;
- De thuissituatie van sommige groepen kinderen biedt in onvoldoende mate een stimulerende omgeving voor het kind, o.a. door gebrek aan middelen;
- De aanwezige functies (onderwijs – cultuur – welzijn) werken onvoldoende samen vanuit een gedeelde visie op de ontwikkeling van het kind;
- De potentie die de ondernemers binnen en buiten de wijk kunnen bieden aan de ontwikkeling van de jeugd, via b.v. stageplekken, worden onvoldoende benut.

Het onderwijs is een belangrijk fundament in de ontwikkeling van de jeugd en het benutten en ontplooiën van haar talenten. Het specifieke karakter van de wijk vraagt om een samenhangende aanpak tussen onderwijsinstellingen en overheid om de doelen vanuit de wijkvisie te verwezenlijken. De potentie die culturele, sport- en welzijnsinstellingen en ondernemers hebben kunnen hier een aanvullende bijdrage aan leveren. Inzetten op levenslang leren, talentontwikkeling, volwasseneneducatie en een eenduidig pedagogisch klimaat.

Sport/bewegen

Met betrekking tot sport/bewegen kan vanuit het bewonersonderzoek het volgende worden geconcludeerd:

- Mannen hebben minder behoefte aan sportactiviteiten dan vrouwen, 55-plussers hebben veel minder behoefte dan jongere bewoners. Deze groepen met minder behoefte, maken ook momenteel relatief minder gebruik maken van sportvoorzieningen.
- Belangrijkste sportactiviteiten die door wijkbewoners ondernomen worden: sportschool/fitness, andere specifieke sporten, spelen/sporten in park of op pleintjes (alleen of met kinderen), zwemmen en bewegen in wijkcentra. De sportschool/fitness wordt relatief het meeste genoemd.
- Wat kan beter / wat zou er in de toekomst moeten veranderen? (input gegeven door 23% van alle respondenten):
  - Een sport- of fitnessschool wordt door verschillende bewoners gemist, vooral ook door bewoners die nu niet aan sport doen. Hierbij wordt opgemerkt dat Odeon tekort schiet in de hoeveelheid fitnessapparatuur en in het programma-aanbod;
  - Het ontbreken van aanbod voor specifieke groepen wordt genoemd, zoals activiteiten voor alleen vrouwen of voor ouderen. Hier is ook vraag naar;
  - Veel opmerkingen gaan over de speelgelegenheden voor kinderen: te weinig speeltoestellen en te weinig veldjes (geen groot veld). Ook de veiligheid (vooral 's avonds) is volgens sommigen soms in het geding, meer toezicht is volgens hen gewenst.

Bevindingen uit de bijeenkomst op 2 april:

- Wijkbewoners doen relatief minder aan sport in vergelijking met andere wijken / steden;
- De fragmentatie van sportaanbod en -faciliteiten (m.n. buitensportfaciliteiten!) hebben een negatieve invloed op het gebruik: wijkbewoners hebben gebrekkig zicht op totale aanbod;
- Het tekort aan sportverenigingen in de wijk is één van de oorzaken dat er in deze wijk minder dan gemiddelde aan sportbeoefening wordt gedaan door volwassenen en jeugd;
- Het huidige sportaanbod en -faciliteiten worden gezien als eenzijdig, weinig uitnodigend, onvoldoende qua kwaliteit en sluiten onvoldoende aan bij de behoefte van specifieke groepen in de wijk (b.v. jongeren, ouderen en allochtone vrouwen);
- Het sportaanbod wordt niet gestuurd vanuit een samenhangend beleidsgestuurde aanpak aansluitend bij de situatie van de wijk;
- Het Wijkpark is de meest bekende en gebruikte voorziening in Het Oude Westen;
- Mogelijkheden in de nabijheid van de wijk qua sporten in de buitenruimte worden onvoldoende benut;
- De inkomenssituatie van bepaalde groepen bewoners kan een belemmering zijn voor verbreding van de sportbeoefening, mogelijke stimuleringsregelingen zijn onvoldoende bekend.

Er wordt te weinig aan sport gedaan ondanks het bestaande aanbod en beschikbare faciliteiten. De versnippering van aanbod en faciliteiten dragen hier aan bij. Samenhangende beleidssturing is cruciaal om in te zetten op specifieke thema's als gezondheidsbevordering, sociale activering en aandacht voor specifieke groepen. Sport bindt! Inzet op georganiseerde sportverenigingen is hiertoe van belang.

Welzijn

Met betrekking tot welzijn kan vanuit het bewonersonderzoek het volgende worden geconcludeerd:

- Hoger opgeleiden hebben minder behoefte aan activiteiten/voorzieningen op het gebied van welzijn dan lager/middelbaar opgeleiden. Verder blijkt dat vrouwen relatief meer gebruik maken van welzijnsactiviteiten en dat bewoners van middelbare leeftijd (35 t/m 54 jaar) relatief meer gebruik maken dan jongeren (vanaf 18 jaar) en vooral dan ouderen. De bewoners die gebruik maken van welzijnsvoorzieningen, maken vaak gebruik van meerdere activiteiten. Het gaat in deze sector dus om een selecte groep die relatief (meer dan in de andere sectoren) intensief van het aanbod gebruik maakt.
- Belangrijkste welzijnsactiviteiten die door wijkbewoners ondernomen worden: het zoeken/ontvangen van informatie of hulp en het ondernemen van activiteiten in wijkcentra (bv. cursussen, samenkomen). Daarnaast is een klein deel zelf actief als vrijwilliger bij een welzijnsorganisatie.
- Wat kan beter / wat zou er in de toekomst moeten veranderen? (input gegeven door 14% van alle respondenten):
  - Een deel geeft aan dat het activiteitenaanbod omhoog moet. Bepaalde activiteiten (bv. de bingo) zijn verdwenen. Het aanbod moet daarnaast beter gepromoot worden: lang niet iedereen is goed op de hoogte van de programma's. Er bestaat een latente vraag maar deelname komt moeizaam tot stand;
  - Net als bij onderwijs vinden diverse bewoners ook hier dat jongeren beter betrokken moeten worden, zij moeten niet op straat hangen;
  - Meerdere opmerkingen gaan over een gebrek aan (goede) opbouwwerkers: kwaliteit en aantal is essentieel voor de wijk;
  - Toegankelijkheid/uitnodigendheid van de buurtcentra wordt door een aantal respondenten als verbeterpunt genoemd.
  - Het belang van de Actiegroep wordt door een aantal respondenten benadrukt.
- Uit het focusgroepsgesprek met draagkrachtige nieuwkomers blijkt dat het gebruik van maatschappelijke (welzijns- en onderwijs)voorzieningen in eerste instantie vaak beperkt is, maar groter wordt naarmate de woonduur toeneemt. Dat is ook de verwachting van nieuwkomers die hier nog niet zo lang wonen. zij verwachten bij problemen/ouder worden/krijgen van kinderen meer van het beschikbare aanbod gebruik te gaan maken. Sociale stijgers vanuit de wijk weten het bestaande aanbod beter te vinden. Tot slot vinden draagkrachtige nieuwkomers de aanwezigheid van (welzijns)wijkvoorzieningen van groot belang voor de wijk. Het Oude Westen wordt gezien als een ministadje, waarbij een divers aanbod van groot belang is. Bij 'gentrification' moet ook volgens de nieuwkomers het bestaande karakter van de wijk gerespecteerd worden.

Bevindingen uit de bijeenkomst op 2 april:

- Welzijnsaanbod richting jongeren richt zich onvoldoende op de plekken waar zij verblijven;
- Het huidige aanbod richting jongeren is onvoldoende doelgericht en versnipperd, waardoor er gebrek aan samenhang bestaat tussen de diverse aanbieders en hun aanbod;
- Jongeren zijn trendgevoelig wat consequenties heeft voor het aanbod, daarbij zijn ze te veel de 'consumerende' partij en geen medeproducent van het aanbod;
- Groepen ouderen bevinden zich in een sociaal isolement, o.a. veroorzaakt door een gering subjectieve veiligheidsbeleving. Dit belemmert de deelname aan activiteiten. Sommige ouderen maken zich zorgen dat er veel aandacht uitgaat naar overlastgevende jongeren, waardoor er minder aandacht is voor ouderen;
- De samenwerking tussen de verschillende sectoren is onvoldoende, o.a. veroorzaakt door een veelheid aan aanbieders en geringe mate van professionele ontmoeting;
- De wijk kent te weinig goed toegeruste plekken waar (diverse groepen) bewoners elkaar kunnen ontmoeten.

Welzijn dient in de kern een schakelfunctie te vervullen tussen de verschillende sectoren in de wijk, waarbij welzijn als werkveld een alomvattend beeld heeft van vragen en behoeften van wijkbewoners. Deze schakelfunctie wordt nu onvoldoende vervuld, voor een belangrijk deel veroorzaakt door het aantal actieve (welzijns)organisaties die nu onvoldoende samenwerken.

Cultuur

Met betrekking tot cultuur kan vanuit het bewonersonderzoek het volgende worden geconcludeerd:

- Mannen geven aan minder behoefte te hebben aan culturele voorzieningen/activiteiten dan vrouwen, 55-plussers hebben minder behoefte dan jongere bewoners. De 55-plussers maken ook daadwerkelijk minder gebruik van culturele voorzieningen, terwijl hoger opgeleiden relatief meer gebruik maken in vergelijking met lager/middelbaar opgeleiden.
- Belangrijkste culturele activiteiten die door wijkbewoners ondernomen worden: bibliotheek, film, theater/toneel en concert.
- Wat kan beter / wat zou er in de toekomst moeten veranderen? (input gegeven door 17% van alle respondenten, waarbij relatief veel input wordt gegeven door hoger opgeleiden):
  - De meesten verlangen naar een uitbreiding van (betaalbare) culturele activiteiten, bv. een theatertje/film/galerie/meer activiteiten in wijkcentra/aanbod voor specifieke groepen (bijv. Turkse dans);
  - Meerdere respondenten spreken hun teleurstelling uit over het (mogelijke) vertrek van de Lantaarn/Venster;
  - Een aantal respondenten zou graag het aanbod in de wijkbibliotheek uitgebreid zien.

Bevindingen uit de bijeenkomst op 2 april:

- De wijk beschikt over een relatief groot aantal (wijkse en bovenwijkse) culturele voorzieningen, organisaties werken onvoldoende samen om deze potentie maximaal te benutten. Deze potentie wordt o.a. onvoldoende aangewend door andere sectoren zoals onderwijs en welzijn, ten einde talenten in de wijk te ontwikkelen;
- Bepaalde culturele voorzieningen richten zich met hun aanbod onvoldoende op de wijkbewoners, deze worden als weinig uitnodigend gezien. Cultureel aanbod wordt daarom door een te kleine groep benut;
- De wijk beschikt nauwelijks meer over faciliteiten voor cultuurgebonden activiteiten ("roti-party's") binnen de bestaande etnische groepen, b.v. t.b.v. bruiloft- en geboortefeesten;
- Er is onvoldoende afstemming tussen culturele instellingen binnen en buiten de wijk;
- De HipHop cultuur heeft een grote potentie in de wijk, maar beschikt niet over een accommodatie in de wijk.

De wijk kent een groot aantal culturele voorzieningen die de wijk een kleur en uniek karakter geven. Voor een deel gaat het om culturele voorzieningen met een aantrekkingskracht voor mensen van buiten de wijk. In lijn met de wijkvisie zou deze aantrekkingskracht verder versterkt kunnen worden, het geeft een specifiek en uniek karakter aan de wijk en verbindt de wijk met de stad. Deze verbinding zou echter nog sterker kunnen, door mensen meer te verleiden gebruik te maken van het aanbod op de West-Kruiskade. De aanwezige potentie van culturele voorzieningen kan sterker ingezet worden t.b.v. de wijkbewoners breed; dat vraagt om nauwere samenwerking met andere sectoren.

Zorg

De zorgsector is in het bewonersonderzoek niet meegenomen, maar tijdens het atelier van 2 april is wel bij deze sector stilgestaan.

Bevindingen uit de bijeenkomst op 2 april:

- De zorgaanbieders benutten onvoldoende het arbeids- en vrijwilligerspotentieel in de wijk;
- Het zorgaanbod richt zich te weinig op de zelfstandig wonende ouderen in de wijk, de samenhang met welzijn schiet hier te kort. Daarnaast hebben wijkbewoners onvoldoende zicht op het zorgaanbod en beschikt de wijk over te klein aantal zorgwoningen voor zelfstandig wonende ouderen.
- Het aanbod van de instellingen binnen de jeugdzorg sluit onvoldoende aan bij de problematiek in de wijk, daarbij mist de wijk een adequate informatievoorziening t.b.v. moeilijk bereikbare groepen.

4. Gebruik en beoordeling wijkvoorzieningen

Aan alle bewoners is gevraagd of zij bekend zijn met verschillende belangrijke wijkvoorzieningen, of zij hier wel eens gebruik van maken en zo ja, welk rapportcijfer deze voorziening krijgt. De voorzieningen kunnen opgedeeld worden in vijf groepen: wijkcentra, voorzieningen voor sport- en bewegen, zorg, cultuur en welzijn. In sommige gevallen is er overlap in de functie van voorzieningen. De lijst met voorzieningen is niet uitputtend, het gaat om belangrijke voorzieningen uit het Oude Westen.² In onderstaande tabellen worden per voorzieningengroep de uitkomsten gepresenteerd³:

Wijkcentra - Kent u deze voorziening?

Voorziening	Ja, en ik maak hier ook (wel eens) gebruik van	Ja, maar ik maak hier nooit gebruik van	Nee, nooit van gehoord	Rapportcijfer voorziening
Odeon	37%	48%	15%	7,4
Gaffel	23%	47%	30%	7,6
Batavier	16%	45%	40%	7,8

Sport en bewegen - Kent u deze voorziening?

Voorziening	Ja, en ik maak hier ook (wel eens) gebruik van	Ja, maar ik maak hier nooit gebruik van	Nee, nooit van gehoord	Rapportcijfer voorziening
Wijkpark	57%	25%	18%	7,5
Speelpleintjes in de wijk	28%	57%	16%	6,9
Speeltuin, Weena	23%	54%	23%	7,6
Kinderboerderij / dierenhof	20%	36%	44%	7,1

Zorg - Kent u deze voorziening?

Voorziening	Ja, en ik maak hier ook (wel eens) gebruik van	Ja, maar ik maak hier nooit gebruik van	Nee, nooit van gehoord	Rapportcijfer voorziening
Gezondheidscentrum Oude Westen en Cool	47%	28%	26%	7,8
Zorgcentrum Antonius	17%	48%	35%	8,0

² In overleg met de Centrumraad is gekomen tot de lijst met voorzieningen die door wijkbewoners beoordeeld zijn.

³ Het rapportcijfer voor voorzieningen is gebaseerd op de beoordeling van respondenten die daadwerkelijk (wel eens) van deze voorziening gebruik maken.

Cultuur - Kent u deze voorziening?				
<i>Voorziening</i>	Ja, en ik maak hier ook (wel eens) gebruik van	Ja, maar ik maak hier nooit gebruik van	Nee, nooit van gehoord	Rapportcijfer voorziening
Filmtheater de Lantaarn/Venster	33%	34%	34%	7,6
Wijkbibliotheek	31%	49%	20%	7,6
Centrum voor beeldende kunst/ Artotheek	17%	35%	49%	7,5
Rotown	15%	38%	47%	7,7
Watt	12%	46%	42%	7,6
Danceworks/ dansateliers HBS	0%	25%	75%	-

Welzijn - Kent u deze voorziening?				
<i>Voorziening</i>	Ja, en ik maak hier ook (wel eens) gebruik van	Ja, maar ik maak hier nooit gebruik van	Nee, nooit van gehoord	Rapportcijfer voorziening
Actiegroep het Oude Westen	23%	38%	39%	7,9
Wijkbureau SDMC (sociale raadsliden)	20%	23%	57%	8,0
Buurtwinkel Actiegroep	18%	39%	43%	8,1
Wijkpastoraat	7%	14%	79%	8,5
Jongeren Informatie Punt (J.I.P.)	3%	22%	74%	7,7
Taaldrukwerkplaats/ E-centrum	3%	19%	78%	7,8

De beoordeling van gebruikers valt positief uit, geen enkele voorziening scoort lager dan een 6,9. Gebruikers zijn hiermee overwegend tevreden met de kwaliteit van hetgeen hun geboden wordt. Toch zijn er aanzienlijke groepen die van verschillende voorzieningen nog nooit hebben gehoord. De bekendheid valt soms dus tegen.

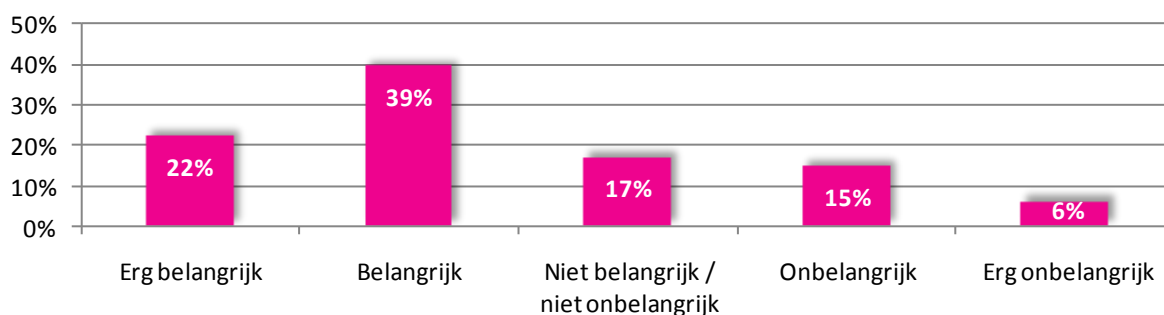
5. Odeon en wijkcentra van de toekomst

Het Odeon is momenteel het grootste en meest veelzijdige wijkcentrum in het Oude Westen. Over dit wijkcentrum alsmede over een mogelijk toekomstig wijkcentrum kan vanuit het bewonersonderzoek het volgende gezegd worden:

- Bijna de helft van alle respondenten vindt de aanwezigheid van Odeon in de wijk (heel) belangrijk; 15% heeft nog nooit van Odeon gehoord.
- Een aanzienlijk deel van de bewoners die Odeon belangrijk vinden, vindt Odeon vooral belangrijk voor anderen of voor het welzijn van de wijk. Het eigen gebruik (dat vaak beperkt is) geeft niet de doorslag. Odeon 'leeft' wel bij een deel van de wijkbewoners.
- Sommige respondenten geven strategische antwoorden over het belang van Odeon. De volgende geluiden klinken meermaals onder betrokken wijkbewoners: "Wat we hebben moet behouden blijven"; "Het vertrouwen moet niet verder dalen" en "komt een dergelijke voorziening dan wel terug?"
- Het gaat minder om de fysieke hoedanigheid van Odeon, maar meer om wat er aangeboden wordt of om de mogelijkheden die deze voorziening heeft (het is bijvoorbeeld de enige grote indoorsporthal in de wijk, met een grote zaal voor bijeenkomsten). Dit blijkt onder meer uit de antwoorden van het bewonersonderzoek, maar aanvullend komt dit ook naar voren tijdens de diepte-interviews met aanbieders en tijdens de focusgroepen.
- Tijdens de focusgroep met nieuwkomers die bewust voor de wijk gekozen hebben, blijkt dat zij vinden dat Odeon een functie heeft in de wijk maar momenteel te oud/onaantrekkelijk/niet toegankelijk is. "Hier kan veel meer mee worden gedaan, bijvoorbeeld een combinatie met open horeca".
- Ook de sociale stijgers vanuit de wijk zijn een soortgelijke mening toegedaan (focusgroep): het Odeon is belangrijk maar moet aangepakt worden. Wel moet er volgens hen opgelet worden dat Odeon er ook juist is voor specifieke groepen (bijvoorbeeld vrouwen), hen moet je niet weggagen door je te veel op open horeca e.d. te richten. Een tweede entree voor een toekomstig wijkcentrum is wellicht een oplossing.

Aan bewoners is tevens gevraagd in hoeverre zij een wijkcentrum in het Oude Westen überhaupt belangrijk vinden. De uitkomst van deze vraag is in figuur 5.1 weergegeven:

Figuur 5.1: Is de aanwezigheid van een wijkcentrum in het Oude Westen voor u belangrijk?

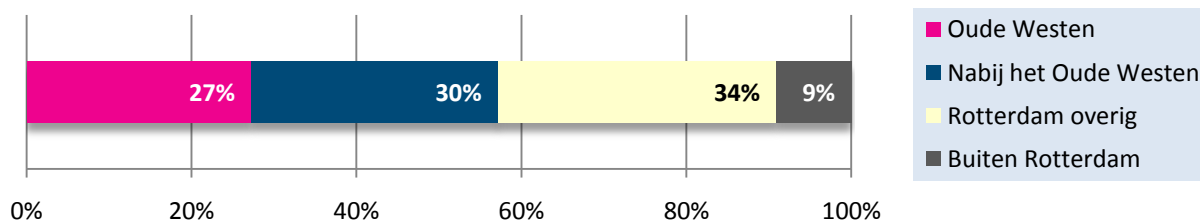
Bron: Voorzieningenonderzoek Oude Westen – Greeven & van der Ven Advies en Labyrinth Onderzoek & Advies, 2009

- Van alle respondenten die een wijkcentrum (erg) belangrijk vinden, redeneert een deel in het belang van de wijk of in het belang van bepaalde groepen uit de wijk. Voor hun zelf is een dergelijke voorziening minder van belang.
- Van alle respondenten heeft 40% de voorkeur voor één groot wijkcentrum met een breed aanbod aan activiteiten, 32% daarentegen ziet meer in een gespreid voorzieningenaanbod. Het overige deel heeft geen mening.

6. Voorzieningen-match Oude Westen

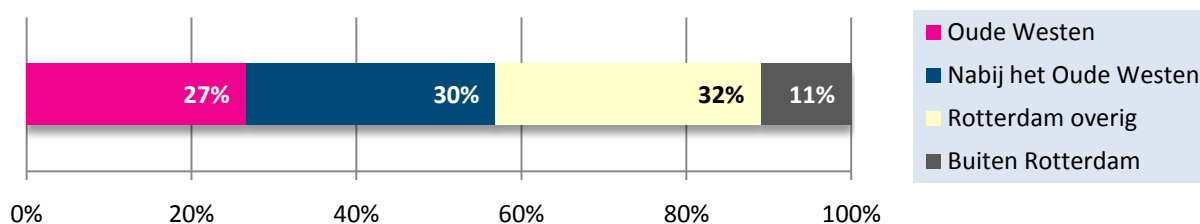
Voor een aantal belangrijke voorzieningen in het Oude Westen is gezien waar hun bezoekers vandaan komen: uit de wijk zelf, van nabij het Oude Westen, uit de overige wijken van Rotterdam of van buiten de stad. Dit geeft een goede indicatie van de mate van wijkgerichtheid van deze voorzieningen. Onder de figuren wordt steeds weergegeven over hoeveel bezoekers het gaat. In bijlage 1 wordt omschreven welke buurten van Rotterdam tot 'de nabijheid van het Oude Westen' worden gerekend. Ook worden hier de exacte data en tijdstippen van de voorzieningen-match besproken.⁴

Figuur 6.1: Herkomst bezoekers wijkcentrum Odeon

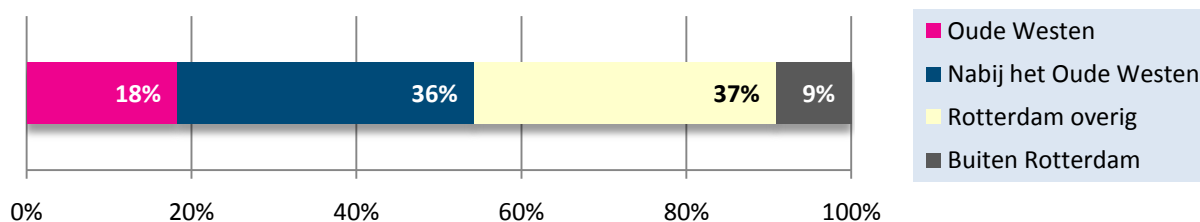
N = 154, postcodes opgevraagd tijdens vijf gelegenheden in februari 2009, bij diverse terugkerende activiteiten en open inloop

Figuur 6.2: Herkomst bezoekers wijkcentrum de Gaffel

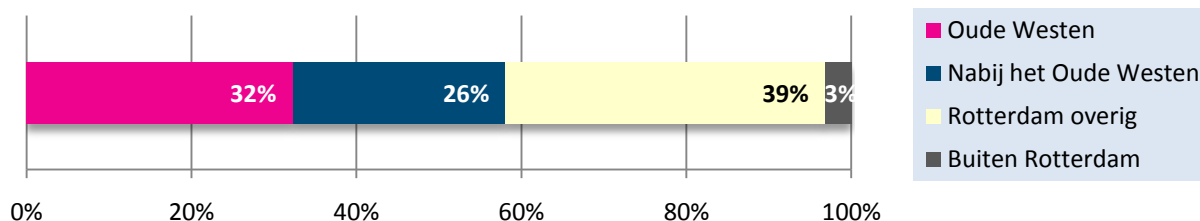
N = 109, postcodes opgevraagd tijdens vijf gelegenheden in februari en maart 2009, tijdens diverse activiteiten via Stichting Wenk.

Figuur 6.3: Herkomst bezoekers wijkcentrum de Batavier

N = 153, postcodes opgevraagd tijdens vijf gelegenheden in februari en maart 2009, tijdens diverse activiteiten via Stichting Wenk

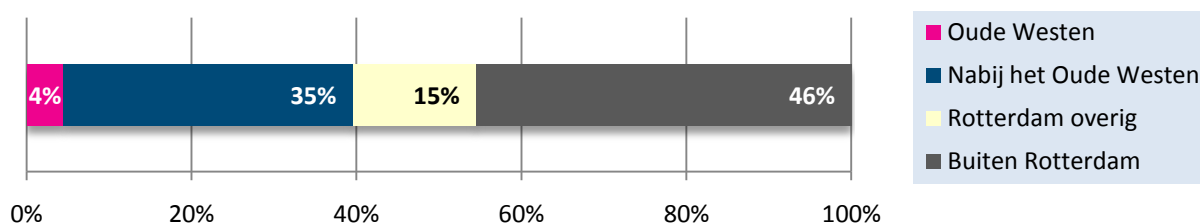
Figuur 6.4: Herkomst bezoekers gezondheidscentrum Oude Westen en Cool

N = 31, postcodes opgevraagd tijdens twee gelegenheden in februari en maart 2009, tijdens open inloop

⁴ De postcodes 3014 en 3015 vallen onder het Oude Westen. In overleg met de Centrumraad is tot onderstaande lijst met vijf voorzieningen gekomen.

Figuur 6.5: Herkomst bezoekers poppodium Rotown

N = 134, postcodes opgevraagd tijdens een gelegenheid in februari 2009, tijdens een concert van 'Elle Bandita'

Uit de voorzieningen-match blijkt dat de drie wijkcentra overwegend bezoekers trekken van buiten het Oude Westen, maar wel uit Rotterdam en voor een belangrijk deel uit aangrenzende wijken. Hierbij moet opgemerkt worden dat nogal wat bewoners een andere perceptie van wijkgrenzen hebben als de officiële gemeentelijke indeling. Het gezondheidscentrum is relatief wat meer wijkgeïntereerd, terwijl Rotown juist vooral bovenwijks geïntereerd is (bij optredens).

7. Conclusies

Hoofdconclusies:

- Er is sprake van een breed en divers aanbod in de wijk binnen de sectoren sport, onderwijs, welzijn, cultuur en zorg, met betrokkenheid van vele aanbieders. Het aanbod wordt door de wijkbewoners die er gebruik van maken over de gehele breedte goed beoordeeld. Echter, het gebruik van het aanbod is lager dan verwacht zou mogen worden gezien de karakteristieken van de wijk en de daaruit voortkomende behoefte onder (delen van) de bevolking.
- Het gebruik van beschikbare voorzieningen blijft achter vanwege de versnippering van het aanbod, de gebrekkige promotie van het aanbod en een tekort aan verleiding en aantrekkelijkheid van instellingen en de huisvestingslocaties.
- Het aanbod is met name georganiseerd binnen de peilers van de afzonderlijke sectoren, waarbij de creatieve en innovatieve kracht ook vooral binnen de sectoren gevonden wordt. Het aanbod is daarom in mindere mate probleem- of vraaggestuurd, waardoor de integraliteit tussen de sectoren achter blijft. Dit is wel iets dat gezien de problematiek in de wijk gevraagd wordt. Daarbij komt dat een deel van de bewoners zelf moeizaam in staat is hun eigen behoefte en vraag goed voor het voetlicht te brengen om zo beter toegerust te zijn voor volwaardige maatschappelijke participatie.
- Draagkrachtige nieuwkomers vinden niet eenvoudig hun weg in de veelheid van het sectorale aanbod en worden ook niet proactief opgezocht door de aanwezige aanbieders om tot een passend aanbod te komen.
- De wijkvisie 'binden en verleiden' biedt een goede strategische toekomstvisie. Echter, de regievoering op de realisatie van de beleidsdoelen, die bindend zouden moeten zijn voor de uitvoerende partners, wordt als te beperkt ervaren. Hierdoor kent het totale aanbod te weinig samenhang en sluit het onvoldoende aan bij de eisen en behoeften die gezien de problematiek van de wijk verlangd worden.

Conclusies in detail (per thema):

Algemene indruk van wijkbewoners

- Een ruime meerderheid van de respondenten heeft een algemeen positief oordeel over de wijk. Dit gegeven wordt gestaafd door een relatief lage verhuisgeneigdheid (20% van de bewoners), waarbij bovendien de helft van de bewoners zou willen verhuizen vanwege de kwaliteit van de woning. De andere helft wenst te verhuizen vanwege de kwaliteit van de leefomgeving.
- De betrokkenheid van de respondenten bij de wijk wisselt en de betrokkenheid met en de gehechtheid aan de wijk is groter naarmate mensen langer in de wijk wonen.
- Draagkrachtige nieuwkomers maken een positieve keuze voor de wijk vanwege met name de centrale ligging, de levendigheid en het diverse winkelaanbod.

Algemene behoefte aan wijkvoorzieningen

- Een ruime meerderheid van de respondenten vindt een goed aanbod aan wijkvoorzieningen (heel) belangrijk maar redeneert daarbij meer in het algemeen belang dan dat zij zelf gebruik maken van lokale voorzieningen. Dat laatste strookt ook met de constatering dat slechts een klein deel van de respondenten aangeeft iets te missen of iets veranderd wil zien in het aanbod binnen de afzonderlijke sectoren (welzijn, sport, onderwijs of cultuur).
- Welzijns-, sport- en onderwijsactiviteiten worden met name in de wijk ondernomen. Een ruime meerderheid van de respondenten vindt het belangrijk dat deze activiteiten ook daadwerkelijk in de wijk ondernomen kunnen worden. Daarbij geldt dat welzijnsvoorzieningen het meest in de wijk gewenst zijn, gevolgd door onderwijs en sport. Ten aanzien van het cultureel aanbod is het beeld genuanceerder: dergelijk aanbod hoeft niet alleen in de wijk aanwezig te zijn.
- Over het algemeen blijkt dat de wijk de belangrijkste plaats is voor het ondernemen van sociaal-maatschappelijke activiteiten van bewoners uit het Oude Westen

Behoeftte aan aanbod per sector

Onderwijs

- Respondenten geven aan dat binnen deze sector vooral het aanbod gericht op jeugd en jongeren van belang is en dat met name buiten schooluren het aanbod kan worden uitgebreid.

- Het gebrek aan samenwerking tussen de sectoren onderwijs, welzijn, sport en cultuur heeft negatieve consequenties voor de kwaliteit van het aanbod ten behoeve van de jeugd uit de meer kwetsbare gezinnen.
- Het gebrek aan samenwerking tussen de sectoren en de basisscholen in de wijk beperkt de mogelijkheid voor een krachtige beleidsgestuurde aanpak om de doelen van de wijkvisie 'binden en verleiden' te realiseren.

Sport/bewegen

- De onderzoeksuitkomsten geven aan dat er in het Oude Westen minder aan sport wordt gedaan dan in andere Rotterdamse wijken. Hiervoor zijn meerdere redenen aan te geven: (1) een gebrekkig overzicht van het totale aanbod bij bewoners, (2) onvoldoende aansluiting tussen de behoefte van specifieke groepen (onder meer (allochtone) vrouwen en ouderen) en het aanbod, (3) het tekort aan kwaliteit en gebrek aan uitnodigend karakter van het aanbod, (4) de inkomenssituatie van bepaalde huishoudens en (5) het ontbreken van sportverenigingen in de wijk.
- Er is sprake van onvoldoende beleidssturing om de sportbeoefening te stimuleren en een heldere koppeling te maken met thema's als gezondheidsbevordering en sociale activering.

Welzijn

- Het onderzoek laat zien dat de algemene bekendheid met welzijnsactiviteiten te wensen overlaat. Het welzijnsaanbod wordt veelal afgenomen door een selecte groep bewoners die meerdere activiteiten onderneemt.
- Het onderzoek laat zien dat het aanbod versnipperd is (meerdere aanbieders) waardoor er een gebrekkig overzicht is van het gehele aanbod, wat het gebruik belemmert.

Cultuur

- Het onderzoek laat zien dat culturele voorzieningen in de wijk belangrijk zijn maar het belang van wijkgebonden voorzieningen is hier minder dan bij andere genoemde sectoren. Dit geldt overigens niet voor de wijkbibliotheek. Respondenten maken hierbij ook meer gebruik van het aanbod buiten de wijk.
- Binnen de verschillende etnische groepen bestaat behoefte aan (culturele) voorzieningen ten behoeve van eigen culturele festiviteiten.
- Het onderzoek laat zien dat het potentieel aan culturele voorzieningen in de wijk onvoldoende benut wordt door de andere sectoren.

Bekendheid met wijkvoorzieningen

- De bekendheid met veel wijkvoorzieningen is beperkt. Degenen die hiermee wel bekend zijn en hiervan ook gebruik maken, oordelen positief over het aanbod.
- Driekwart van de respondenten geeft aan geen gebruik te maken van of onbekend te zijn met het aanbod binnen Odeon, de Gaffel of de Batavier. De bekendheid met Odeon is groter dan met de andere twee wijkcentra.
- Het onderzoek geeft aan dat de meerderheid van gebruikers van het aanbod van bovengenoemde wijkcentra van buiten de wijk komt. Daarbij komt een belangrijk deel vanuit aangrenzende wijken.
- Bijna de helft van de respondenten vindt de aanwezigheid van Odeon voor de wijk belangrijk, ondanks dat het eigen gebruik beperkt is.
- Het onderzoek geeft aan dat het aanbod en de faciliteiten van Odeon belangrijker gevonden worden dan het gebouw zelf.
- De toekomst van Odeon is voor een deel van de bewoners een gevoelig onderwerp, met name ingegeven door het wantrouwen dat er geen goed alternatief geboden wordt indien Odeon zou verdwijnen.

Bijlage 1: Postcodes en data voorzieningenmatch

De postcodes 3014 en 3015 behoren tot het Oude Westen. De buurten die in de figuren 6.1 t/m 6.5 tot ‘nabij het Oude Westen’ worden gerekend, zijn de volgende:

Postcode	Buurt	Deelgemeente
3011	omg. Blaak, Binnenrotte, Meent, Waterstad	Stadscentrum
3012	omg. Lijnbaan, Westblaak	Stadscentrum
3013	omg. Stationsplein, Delftseplein	Stadscentrum
3016	Nieuwe Werk, Het Park	Stadscentrum
3021	Middelland: omg. Middellandplein, Graaf Florisstraat, Schietbaanlaan	Delfshaven
3022	Nieuwe Westen-noord (omg. Burg. Meineszplein)	Delfshaven
3023	Nieuwe Westen-zuid (omg. Hoodrift)	Delfshaven
3024	Delfshaven	Delfshaven
3025	Bospolder	Delfshaven
3026	Tussendijken	Delfshaven
3032	Agniesebuurt, omg. station Hofplein	Noord
3033	Provenierswijk	Noord
3034	Crooswijk, Rubroek	Kralingen-Crooswijk
3035	Oude Noorden ten zuiden van de Zaagmolenstraat	Noord
3036	Oude Noorden ten noorden van de Zaagmolenstraat	Noord
3037	Liskwartier	Noord
3038	Bergpolder	Noord
3039	Blijdorp	Noord
3071	Noordereiland, Feijenoord	Feijenoord
3072	Katendrecht, Afrikaanderbuurt, Kop van Zuid	Feijenoord

Onder bovenstaande buurten behoren alle buurten uit deelgemeente Noord, deelgemeente Stadscentrum (behalve natuurlijk het Oude Westen zelf), de meeste buurten uit deelgemeente Delfshaven, een aantal buurten uit deelgemeente Kralingen-Crooswijk en een aantal buurten uit deelgemeente Feijenoord. De overige postcodes uit de 3000-serie behoren tot ‘Rotterdam overig’

In 2009 heeft de voorzieningenmatch op de volgende tijdstippen plaatsgevonden:

Voorziening	Data en tijdstippen
Odeon	18 februari van 18.00-20.00
	28 februari van 10.45-13.00
	2 maart van 10.00-14.00
	9 maart van 10.30-13.30
	10 maart van 14.30-16.00
Gaffel	19 februari van 14.00-17.00
	26 februari van 15.00-18.00
	2 maart van 10.00-14.00
	7 maart van 12.00-15.00
Batavier	9 maart van 10.30-13.30
	19 februari van 14.00-17.00
	20 februari van 15.00-18.00
	26 februari van 15.00-18.00
Gezondheidscentrum	2 maart van 10.00-14.00
	7 maart van 12.00-15.00
	28 februari van 14.00-15.00
Rotown	10 maart van 14.30-16.00
	26 februari van 20.45-21.45

